

Hyvinvoinnin edistämisen lautakunnan lausunto valtuustoaloitteeseen kylätalolinjauksen laatimisesta

Va. hyvinvoinnin edistämisen johtaja Kirsti Turunen Kansalaisopisto

46 valtuutettua on jättänyt 26.3.2018 valtuustoaloitteen koskien kylätalolinjauksen laatimista.

Yleistä

Kuopion maaseutualueella on kymmenien kylätalojen verkosto, joita ylläpitää laaja kansalaisjärjestöjen joukko. Kylätaloja ylläpitävät mm. nuorisoseurat, urheiluseurat ja kyläyhdistykset. Lisäksi mm. partiolippukunnat ylläpitävät leirikeskuksia, metsästysseurat metsästysmajoja jne. Talot ovat vanhoja kouluja tai aikojen saatossa yhdistystensä itsensä rakentamia. Kylätalot palvelet kyliensä lähipalvelukeskuksina, kansalaisopiston ryhmät ja järjestöjen harrastusryhmät kokoontuvat kylätaloilla. Kuopion kansalaisopiston ryhmiä koostuu n. 20 kylätalolla ympäri kuntaa. Niistä maksetaan vuokraa keskimäärin 5-10 €/ opetustunti. Kylätalojen ympäristössä on monesti myös kylän liikuntapaikat. Tiloja vuokrataan myös mm. juhlaikäyttöön.

Talojen ylläpitokustannukset ovat yleensä suuret. Taloja ylläpitävät toimijat rahoittavat kulujaan talkootyönä mm. järjestämällä tapahtumia, vuokraamalla tiloja juhlaikäyttöön. Jossakin taloissa on myös asunto, jota voidaan vuokrata.

Avustusmahdollisuuksia

Suomen Kotiseutuliiton seurantalojen korjausavustus on harkinnanvarainen valtionavustus, jonka jakamisesta Suomen Kotiseutuliitto huolehtii opetus- ja kulttuuriministeriön toimeksiannosta. Määräraha avustuksiin varataan vuosittain valtion talousarviossa veikkausvoittovaroista. Seurantalojen korjausavustuksilla on tarkoitus säilyttää seurantalojen kulttuurihistoriallisesti arvokasta rakennusperintöä, mahdollistaa niiden erityispiirteet säilyttävä korjaaminen ja käytettävyyttä parantavat välttämättömät muutostyöt. Avustus on tarkoitettu ensisijaisesti perinteisten, vakiintuneessa käytössä olevien seurantalojen välttämättömiin korjaustöihin. Avustusta myönnettäessä kiinnitetään erityistä huomiota rakennuksen kulttuurihistorialliseen arvoon sekä kokoon-tumistilojen tarpeellisuuteen alueen väestön sivistys-, harrastus- ym. vapaa-ajan kansalaistoiminnan kannalta. <https://kotiseutuliitto.fi/seurantalot/>

Myös Kehittämisyhdistys Kalakukko ry on rahoittanut ns. teemahankkeita, joissa kohteena on ollut mm. yhteisten tilojen kunnostaminen ja rakentaminen. <http://www.kalakukkory.fi/fi/hankkeet/>

Kuopion kaupungin hyvinvoinnin edistämisen palvelualue avustaa yhdistyksiä, joilla on omistuksessaan kylätaloja tms. kokoon-tumistiloja. Avustus myönnetään yleisavustuksena, joka on käytettävissä yhdistyksen toimintasuunnitelman mukaiseen toimintaan. Avustukset ovat 1.400 – 3.000 euron

suuruisia. Kaupungin tuki on aina osarahoitus, joten suurin osa tilojen käyttökustannuksista on yhdistyksen kerättävä jostakin muualta vuokrina ym. korvauksina.

Kuopion kaupungin kaupunkiympäristön palvelualueella on käytössä ns. talkooraha, jolla tuetaan asuin- ja elinympäristön kehittämiseen tähtäviä hankkeita, jotka edistävät asukkaiden yhteistä hyvää. Tuettavilla hankkeilla tulee olla laajempaa kaupunkikuvallista tai toiminnallista merkitystä kuin esimerkiksi yhden taloyhtiön tai suppean asukasryhmän etu. Yhteisöjen normaaliin toimintaan kuuluvia menoja (esim. taloyhtiön tai yhdistyksen omia korjaus töitä) tai henkilön palkkaamista hoitamaan jotakin tehtävää ei talkoorahalla korvata. Kaupunkirakennelautakunta voi harkintansa mukaan erityisistä syistä poiketa yleisistä talkoorahan jakoperusteista. Talkoorahaa myönnetään tarvike-, materiaali- ja konekuluihin. Talkoorahan myöntämisen edellytys on, että kohteessa on myös talkoovoimin toteutettavaa henkilötyötä. Talkoorahalla on tuettu mm. kylätalojen piha-alueiden kunnostusta.

Hyvinvoinnin edistämisen lautakunta esittää lausuntonaan seuraavaa:

Valtuustoaloitteessa nostetaan esiin tärkeä ja jo usean vuoden ajan esillä ollut kuntalaisten hyvinvointiin, alueelliseen asumisviihtyvyyteen ja osallisuuden kehittämiseen liittyvä ongelma.

Lautakunnan lausunnossa esitettävät ratkaisut ja kehittämissuhteet pyrkivät antamaan vastauksen aloitteen viimeisessä kappaleessa tehtyyn ehdotukseen kylätalolinjauksesta.

Hyvinvoinnin edistämisen palvelualueen näkökulmasta katsottuna kaupungin omistuksessa olevat kylätalot ja niihin rinnastettavat kiinteistöt ovat ensisijaisesti palvelutuotannon ja -toiminnan järjestämiseen liittyvä **resurssi**. Kiinteistöjä tulisi tarkastella näin ollen laajemminkin kuin vain kiinteistösijoittamisen tai – omistajuuden näkökulmasta.

Yleisesti ottaen kaupungin omistamia kylätalokiinteistöjä ei maaseutualueilla juurikaan enää ole, vaan omistajina ovat alueen kylä- ja harrasteseurat. Kylätalot toimivat yhteisinä kokoontumis- ja harrastetiloina. Tämän lisäksi tilat ovat hätätilanteissa käytössä mm. Vapepa keskuksina tai kokoontumistiloina ja ovat osa häiriötilanne- ja varautumistoimintaa.

Lausunnossa esitetään kylätalojen käyttöön, omistajuuteen ja kehittämisen liittyen seuraavat linjaukset:

1. Kaupungin omistuksessa olevat kylätalot ja niihin rinnastettavat, erityisesti liitoskunta-alueilla sijaitsevien kaupungin kylätalokiinteistöjen myynti, vuokraus ja avustaminen.

Lautakunta katsoo, että kaupungin omistuksessa olevat kylätalot käsiteltäisiin omana kokonaisuutenaan ja ne säilytettäisiin edelleen kaupungin omistuksessa. Vuokran määräytymiseen otettaisiin käyttöön uusi toimintamalli, jossa talkootyö pääomitetään vuokraan vuokraa määritettäessä.

Eri toimijoille ja yhteisöille myönnettävä kaupungin avustuskokonaisuus on merkittävä ja yhdessä muiden rahoituslähteiden kanssa melko kattava. Hyvinvoinnin edistämisen lautakunta katsoo, että myönnettävää avustussummaa ja -muotoja ei ole syytä enää kasvattaa.

2. Liiketoimintakumppanuus kohteissa, joissa kokonaan tai osittain mahdollisuus markkinaehtoiseen toimintaan.

Kuopion Syväniemen kylässä sijaitseva Hermannitalo tuli Kuopion kaupungin omistukseen Karttulan kuntaliitoksen myötä. Talolla on pitkä ja kunniakas historia osana Syväniemen kylän teollisuushistoriaa. Tällä hetkellä talo on vilkkaassa kulttuuri- ja vapaa-ajan käytössä.

Syväniemen kyläympäristön alueella on alueen kokonaiskehittämistä tukeva yrityskeskittymä, joka mahdollistaa alueen liiketoimintalähtöisen ja markkinaehtoiseen kehittämisen.

Syväniemeläiset ovat aktiivisesti ja omaehtoisesti kehittäneet aluettaan yhteistyössä kaupungin, asukkaiden, yrittäjien ja muiden yhteistyökumppaneiden kanssa. Viimeisimpänä tänä vuonna valmistunut toiminnallinen ideointi ja tulevaisuuden suunnitelma – Syväniemen luontoreitti, jonka laadinnan on rahoittanut Saastamoisen säätiö.

Hermannitalon, osana koko Syväniemen kehittämistä, painopisteenä olisi yhtiömuotoinen liiketoimintakumppanuus, jossa kaupunki voisi olla toimintaa varten perustettavan, yhteiskunnalliseen yrittäjyyteen pohjautuvan yhtiön osakkaana.

3. Asukastupien ja kylätalojen välisen yhteistyön kehittäminen

Asukastupaverkoston sekä kylätalojen kehittämisessä ollaan laatimassa linjausta, jolla voidaan jatkossa ohjata asukastupaverkostotoimintaa hallitusti. Vanhat kuntakeskukset esim. Karttula ja Vehmersalmi asukastupineen toimivat asukkaiden osallisuuden edistäjinä liitosalueilla (Juankosken ja Riistaveden asukastilojen selvittäminen).

- Asukastupa – ja kylätalotoiminnan kehittämissuunnitelman mukaan kylätalojen perustaminen kuvattiin toimijalähtöiseksi. Toimintaa tuetaan suunnitelman mukaan kaupungin avustuksin.
- Vuodesta 2014 asukastupien työllistämiseen ja henkilöstöhallintoon liittyvät muutokset ovat olleet valtavia. Aiempina vuosina palkkatuki-työllistettyjen määrä on ollut suuri, mutta tällä hetkellä Kuopion Setlementti Puijola ry:n kautta asukastuville työllistyviä henkilöitä on alle 10 vuodessa. Toimintaa koordinoi kaupungin oma lähiötiimi. Toisin sanoen työntekijäresurssi on huolestuttava.
- Verkostomainen, monen toimijan malli asukastuvan toiminta-alustalla on ollut ratkaisu, jossa voidaan vähentää toimintakuluja, mutta tuetaan hyvää asukastyötä hyvinvoinnin edistämiseksi.

Hyvinvoinnin edistämisen lautakunta katsoo lausunnossaan, että esitetyillä toimenpiteillä on mahdollista luoda uudenlainen toimintakulttuuri ja yhteistyömuodot kaupungin ja kylätoimijoiden välille. Toimenpiteillä mahdollistetaan paikallinen elinvoiman lisääntyminen, järkiperaistetaan eri palvelualueiden välistä yhteistyötä ja tuetaan Asukastupa- ja kylätalotoiminnan kehittämissuunnitelman tavoitteita.

Kuopion Tilakeskuksen näkemys kylätalojen tilanteesta:

Tilakeskuksen toimialana on kaupungin palvelualueiden tilatarpeiden täyttäminen vuokraamalla niille tarkoituksenmukaiset tilat ja järjestämällä niihin kiinteistöpalvelut. Näiden tavoitteiden toteuttamiseksi tilakeskus solmii pal-

velualueiden kanssa sisäiset vuokrasopimukset. Sisäisessä vuokrassa korostuu kaksi keskeistä periaatetta, jotka ovat

1. Kaikille kaupungin palvelutuotannossa tarvitsemille tiloille sisäinen vuokra lasketaan samoin periaattein, jolloin vuokran hinnoittelussa ei näy mitään ”arvottamista” eri toimijoiden kesken. Kaikki palvelutuotannon toimijat ovat samanarvoisia ja toiminnan arvottaminen ei saa näkyä määritellyissä vuokrissa.
2. Sisäinen vuokra näyttää oikeasti, mitä tilat ja rakennukset palveluineen maksavat, kun tiloja käytetään kaupungin omassa palvelutuotannossa. Tilakustannusten rahoituksen tulee aidosti näkyä talousarviossa, jolloin voidaan arvioida miten paljon eri palveluihin kaupunki oikeasti panostaa rahaa ja kuinka paljon rahoilla saadaan oikeasti aikaan. Kaikilla tiloilla on jokin kustannus ja kustannuksien kattamiseen tulee olla osoitettu riittävät varat.

	Poistot €/v	Arvioitu korjaustarve €/v	Ylläpito €/v
Niemisjärven kylätalo	- €	7 000,00 €	6 000,00 €
Puutossalmen nuorisotalo	2 250,00 €	2 500,00 €	6 500,00 €
Juankosken Seurantalo	9 070,00 €	8 000,00 €	9 000,00 €
Lamperilan monitoimitilo	3 200,00 €	3 000,00 €	4 000,00 €

Vaikutusten arviointi -

Esitys Esitän, että hyvinvoinnin edistämisen lautakunta päättää antaa edellä esitetyn lausunnon vastauksena valtuustoaloitteeseen.

Liitteet 4 2694/2018-3 Valtuustoaloite

Sirpa Niemi puh. +358 44 718 2504
Kirsti Turunen puh. +358 44 718 4701
Arja Haataja
Liisa Jokela puh. +358 44 718 8922
etunimi.sukunimi(at)kuopio.fi

Päätösehdotus Apulaiskaupunginjohtaja Pekka Vähäkangas

Hyvinvoinnin edistämisen lautakunta päättää hyväksyä va. hyvinvoinnin edistämisen johtajan esityksen.

Päätös Hyvinvoinnin edistämisen lautakunta hyväksyi päätösehdotuksen.

